

6. 5. 2022

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Sociální dávky na bydlení a jejich zneužívání

Zneužívání sociálních dávek je vděčným tématem pro spoustu politiků, kteří se chtějí zviditelnit zejména v období před volbami. Takoví politici pak najednou upozorňují na situace nebo případy, kdy někdo údajně dostává víc peněz od státu, než by měl. Ale jak dobře znají takoví politici český sociální systém, to už je nám, široké veřejnosti, záhadou. Odpovědí je, že ho nejspíš moc dobře neznají, protože největší prostor pro zneužívání sociálních dávek tu vytváří právě sám stát. V tomto příspěvku bude krátce poukázáno na situaci, ve které je uplatnění nároků na sociální dávky sice v souladu se zákonem, ale...

Pár slov na úvod

Když je někdo zaměstnán, tak celý měsíc vykonává práci a za jeden měsíc odvedené práce dostane jednu výplatu. Když onemocní, dostane v jednom měsíci jednu dávku nemocenského pojištění. Když nahlásí pojistnou událost, dostane, v lepším případě, jedno pojistné plnění. Tyto a jiné situace zná každý. Něco uděláme a něco za to dostaneme. Asi nikoho nenapadne, že by mohl za jeden měsíc práce dostat dvě výplaty. A přece v jedné situaci můžeme získat víc, než nám na první pohled náleží. Jde o situaci při čerpání sociálních dávek na bydlení.

Běžný člověk, který žádné sociální dávky nepobírá, jeden měsíc pracuje, dostane jednu výplatu a z té musí zaplatit jedny náklady na bydlení, které v jednom měsíci má. A tak se to opakuje každý měsíc, po celý rok, většinu života.

Ovšem při čerpání sociálních dávek na bydlení může dojít k tomu, že osobě s nedostatečnými příjmy stát poskytne peníze na úhradu nákladů na bydlení formou jedné dávky. Když pak ta samá osoba předloží doklad o úhradě nákladů na bydlení, tak jí stát na tento výdaj (na který sám předtím přispěl) znovu poskytne peníze, formou druhé dávky.

Příklad:

Pan Novák nebude mít v dubnu dost peněz na zaplacení nájmu ve výši 8 000 Kč. Pan Novák si požádá o doplatek na bydlení, který je mu vyplacen ve výši 8 000 Kč. Pan Novák si v dubnu zaplatí nájem z doplatku na bydlení. Stejně pan Novák zaplatí nájem z doplatku na bydlení i v květnu, červnu, červenci, srpnu i září. Potom si pan Novák vezme doklady o zaplacení nájemného v dubnu, květnu a červnu a požádá si na konci září o příspěvek na bydlení. Příspěvek na bydlení mu bude přiznán v měsíční výši 6 500 Kč za měsíce červenec, srpen a září a vyplacen jednorázově ve výši 19 500 Kč. Pan Novák, ačkoliv má celkové náklady na bydlení v měsících červenec, srpen a září 24 000 Kč, získá od státu díky sociálním dávkám na bydlení v období měsíců červenec, srpen a září celkem 43 500 Kč.

Sociální dávky na bydlení

V České republice existují v současnosti dvě sociální dávky na bydlení, které vyplácí krajské pobočky Úřadu práce. Jedná se o:

- Příspěvek na bydlení
- Doplatek na bydlení

Obě dvě sociální dávky jsou upraveny zákony, ve kterých jsou stanoveny zejména podmínky vzniku nároku na dávky, podmínky vzniku nároku na výplatu dávek, způsob vedení správního řízení v souvislosti s rozhodováním o nároku na dávku nebo její výši. Příspěvek na bydlení je poskytován na základě zákona č. [117/1995](#) Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o SSP“) a doplatek na bydlení je poskytován na základě zákona č. [111/2006](#) Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o HN“).

Příspěvek na bydlení

Nárok na příspěvek na bydlení vzniká ze zákona splněním stanovených podmínek. Zásadní jsou dvě podmínky, a to nedostatečný příjem osoby [\[1\]](#) a vztah osoby k užívanému bytu [\[2\]](#).

První podmínkou pro získání nároku na dávku jsou nedostatečné příjmy. Nárok na příspěvek na bydlení má osoba, jejíž náklady na bydlení přesahují částku součinu jejího příjmu a koeficientu 0,30 (v hlavním městě Praze koeficientu 0,35), pokud současně součin jejího příjmu a koeficientu není vyšší než částka normativních nákladů na bydlení. Vzorec pro zjištění nároku je následující: *nárok na dávku = náklady na bydlení > příjem x koeficient < normativní náklady na bydlení*.

Druhou podmínkou nároku na dávku je vztah k užívanému bytu, kdy platí, že nárok na příspěvek na bydlení má osoba, která má nedostatečné příjmy a současně je:

- vlastníkem bytu (za vlastníka bytu se považuje i manžel vlastníka bytu užívající byt na základě práva bydlení odvozeného od vlastnického práva manžela; osoba užívající byt na základě služebnosti [\[3\]](#) užívání celého bytu),
- nájemcem bytu (za nájemce bytu se považuje i osoba, která užívá byt na základě smlouvy o podnájmu).

Úplné podmínky nároku jsou uvedeny v zákoně o SSP a zde nejsou uvedeny, neboť nesouvisí s věcným obsahem tohoto článku.

Okruh společně posuzovaných osob se určuje podle zákona č. [110/2006](#) Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů. [\[4\]](#)

Příspěvek na bydlení je obecně přiznáván na období od 1. července do 30. června následujícího kalendářního roku. Pokud někdo požádá v červenci o příspěvek na bydlení, obdrží první výplatu dávky v srpnu, tedy následující kalendářní měsíc. [\[5\]](#) Stejně tak obdrží v září výplatu dávky za srpen a v říjnu výplatu dávky za září. Aby byl příspěvek na bydlení vyplácen i v dalším kalendářním čtvrtletí, je nutné nejpozději do konce prvního měsíce následujícího kalendářního čtvrtletí doložit výši příjmů za kalendářní čtvrtletí, za které byla dávka vyplacena. [\[6\]](#) Jestliže osoba pobírala příspěvek na bydlení v lednu, únoru a březnu (s výplatou v únoru, březnu a dubnu), musí do konce měsíce dubna doložit výši příjmů, aby plynule pokračovalo vyplácení dávky v dalších měsících. To je standardní postup, podle kterého postupují ti příjemci dávek, kteří postupují v souladu s pokyny nebo radami zaměstnanců krajských poboček Úřadu práce.

Příklad:

Panu Novákovi byl přiznán příspěvek na bydlení v měsíční výši 6 500 Kč od 1. července 2021 do 30. června 2022. Příspěvek na bydlení byl panu Novákovi vyplácen poprvé v srpnu, podruhé v září a potřetí v říjnu. Aby byl panu Novákovi příspěvek na bydlení vyplácen i za další čtvrtletí (za říjen, listopad, prosinec) musí nejpozději do konce měsíce října 2021 doložit výši svých příjmů za předchozí čtvrtletí (za červenec, srpen, září).

Pokud osoba pobírající příspěvek na bydlení nedoloží své příjmy do konce prvního kalendářního

měsíce kalendářního čtvrtletí následujícího po kalendářním čtvrtletí, za které byla dávka vyplacena, dojde k zastavení výplaty dávky. V takovém případě je pak nutné doložit příjmy do konce kalendářního čtvrtletí následujícího po kalendářním čtvrtletí, za které byla dávka vyplacena, dojde k zastavení výplaty dávky. Pokud tedy osoba obdržela výplatu dávky v únoru, březnu a v dubnu, tak v případě, kdy do konce dubna nedoloží své příjmy, dojde k zastavení výplaty dávky. Aby k obnovení výplaty dávky došlo, musí osoba doložit své příjmy nejpozději do konce června. Pokud osoba své příjmy do konce června nedoloží, nárok na dávku jí zanikne. Jestliže své příjmy osoba doloží do konce měsíce června, bude jí vyplacena v měsíci červenci dávka za měsíce duben, květen a červen.

Příklad:

Pokud pan Novák své příjmy za 3. čtvrtletí (za červenec, srpen, září) nedoloží do konce října 2021, bude výplata dávky zastavena. Aby došlo k obnovení výplaty dávky, musí pan Novák doložit příjmy za 3. čtvrtletí nejpozději do konce měsíce prosince 2021. Jestliže pan Novák své příjmy za 3. čtvrtletí doloží v měsíci prosinci 2021, obdrží v měsíci lednu 2022 výplatu dávky příspěvek na bydlení za měsíce říjen, listopad a prosinec (tzn. 3 x 6 500 Kč).

Příspěvek na bydlení je, zjednodušeně, dávkou vyplácenou měsíčně v jednotlivých kalendářních čtvrtletích. Pokud má být výplata dávky soustavná, musí být vždy do konce prvního měsíce nového čtvrtletí doložen příjem osoby pobírající dávku. Potom platí, že za jeden měsíc je vyplacena jedna dávka. Pokud chce osoba, aby jí byly všechny tři výplaty dávky vyplaceny naráz, pak musí doložit své příjmy vždy krátce před koncem nového čtvrtletí. Pak platí, že v jednom měsíci jsou vyplaceny tři dávky.

Doplatek na bydlení

Doplatek na bydlení je další sociální dávkou určenou pro osoby s nedostatečnými příjmy, ale oproti příspěvku na bydlení je rozdíl například v tom, že doplatek na bydlení mohou pobírat třeba i osoby, kterým jsou poskytovány pobytové sociální služby, nebo využívají ubytovací zařízení či bydlí v jiném než obytném prostoru.

S příspěvkem na bydlení je pro doplatek na bydlení společné následující:

- okruh společně posuzovaných osob se stanoví podle zákona č. [110/2006](#) Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů,
- nárok má vlastník bytu, nájemce bytu, nebo podnájemce bytu.

Doplatek na bydlení se vyplácí v tom měsíci, ve kterém jsou splněny podmínky nároku na dávku, takže je-li nárok na dávku v lednu, vyplatí se dávka v lednu.

Podmínky nároku na doplatek na bydlení jsou, v porovnání s podmínkami pro získání nároku na příspěvek na bydlení, složitější a méně předvídatelné. Doplatek na bydlení je určen pro osoby, které mají nízké nebo žádné příjmy. Nárok na doplatek na bydlení má osoba, které po úhradě tzv. odůvodněných nákladů na bydlení^[7] zbude méně peněz, než kolik činí její částka živobytí^[8].

Doplatek na bydlení lze přiznat jak vlastníku nebo nájemci/podnájemci bytu, tak i osobě využívající pobytové sociální služby, osobě bydlící v ubytovacím zařízení, nebo v jiném než obytném prostoru. Pro účely tohoto článku je hlavní možnost pobírání doplatku na bydlení osobami užívajícími byt.

Úplný popis doplatku na bydlení není předmětem tohoto článku.

Podobnost příspěvku na bydlení a doplatku na bydlení

Ačkoliv je každá z dávek upravena v jiném zákoně a je mezi nimi spousta odlišností, existuje i několik podobných vlastností.

Oběma dávkám je společné, např.:

- okruh společně posuzovaných osob, tzn. osoby, které jsou posuzovány společně s žadatelem při posuzování splnění podmínek nároku na dávku,
- obě dávky může pobírat vlastník bytu nebo nájemce/podnájemce bytu,
- vyplácí je krajské pobočky Úřadu práce.

Mezi oběma dávkami jsou tyto rozdíly, např.:

- doplatek na bydlení je vyplácen v měsíci, ve kterém náleží (v lednu za leden),
- příspěvek na bydlení je vyplácen v měsíci následujícím po měsíci, ve kterém jsou splněny podmínky nároku (v únoru za leden),
- pro doplatek na bydlení jsou rozhodující předepsané náklady na bydlení (kolik se má zaplatit),
- pro příspěvek na bydlení jsou rozhodující uhrazené náklady na bydlení (kolik bylo zapláceno),
- příspěvek na bydlení není snižován o vyplacený doplatek na bydlení,
- doplatek na bydlení je snižován o vyplacený příspěvek na bydlení v předchozím měsíci.

Zneužívání dávek?

Je možné za zneužití dávek považovat situaci, kdy osoba splňuje podmínky nároku na obě sociální dávky na bydlení, které se rozhodne uplatnit? Zajisté ne.

Běžně tomu je tak, že osoba s nedostatečnými příjmy potřebuje peníze na zaplacení nákladů na bydlení. Tato osoba si většinou požádá vždy o obě sociální dávky na bydlení. Není ničím vzácným, že někdo pobírá obě dávky současně, jak doplatek na bydlení, tak i příspěvek na bydlení. Běžně tomu je tak, že takové osoby vždy dostanou nejdříve doplatek na bydlení, následně příspěvek na bydlení. Takovým osobám se pak v dalším měsíci sníží doplatek na bydlení o vyplacený příspěvek na bydlení v předchozím měsíci. Osoba tak od státu dostane přibližně stejné množství peněz, jaké by dostala v případě, když by pobírala jen doplatek na bydlení, nebo jen příspěvek na bydlení. Při souběžném pobírání obou dávek je příspěvek na bydlení vyplacený v předcházejícím měsíci, ve kterém náleží doplatek na bydlení, příjmem rozhodným pro stanovení výše doplatku na bydlení. Jednoduše, pokud někdo v lednu dostane příspěvek na bydlení, bude mu v únoru doplatek na bydlení snížen o vyplacený příspěvek na bydlení v lednu.[\[9\]](#)

Příklad A:

Pan Novák, jehož měsíční náklady na bydlení činí 8 000 Kč, si dne 1. 1. 2021 požádal o doplatek na bydlení a příspěvek na bydlení. Obě dávky byly panu Novákovi přiznány dne 20. 1. 2021. Panu Novákovi byl dne 28. 1. 2021 vyplacen doplatek na bydlení ve výši 8 000 Kč. V měsíci únor 2021 byl panu Novákovi opět vyplacen doplatek na bydlení ve výši 8 000 Kč a také příspěvek na bydlení ve výši 6 500 Kč. V měsíci březnu byl panu Novákovi vyplacen doplatek na bydlení ve výši 1 500 Kč (8 000 - 6 500) a příspěvek na bydlení ve výši 6 500 Kč. Celkem obdržel pan Novák v březnu sociální dávky na bydlení ve výši 8 000 Kč.

Pan Novák chce, aby mu byl příspěvek na bydlení vyplácen pravidelně každý měsíc, a tak doloží v dubnu své příjmy za 1. čtvrtletí roku 2021. V důsledku toho bude i v dalších měsících pan Novák pobírat sociální dávky ve stejné výši, jako v měsíci březnu (příspěvek na bydlení ve výši 6 500 Kč a doplatek na bydlení ve výši 1 500 Kč). Pan Novák obdrží v dubnu celkem 8 000 Kč, rovněž tak v květnu a také v červnu.

Na výše uvedeném příkladu je názorně popsáno, jak vyplacený příspěvek na bydlení v jednom měsíci ovlivní výši doplatku na bydlení v druhém měsíci. Pokud pak osoba doloží své příjmy za kalendářní čtvrtletí do konce prvního kalendářního měsíce následujícího čtvrtletí, jak bylo popsáno výše, pokračuje výplata příspěvku na bydlení v každém měsíci, a tak dochází ke snížení výše doplatku na bydlení v každém měsíci.

Jakmile ale osoba, která pobírá příspěvek na bydlení i doplatek na bydlení současně, doloží své příjmy za kalendářní čtvrtletí těsně před koncem následujícího čtvrtletí, pak mu není výše doplatku na bydlení snižována každý měsíc, ale pouze jen v jednom měsíci ze tří.

Příklad B:

Pan Novák, jehož měsíční náklady na bydlení činí 8 000 Kč, si dne 1. 1. 2021 požádal o doplatek na bydlení a příspěvek na bydlení. Obě dávky byly panu Novákovi přiznány dne 20. 1. 2021. Panu Novákovi byl dne 28. 1. 2021 vyplacen doplatek na bydlení ve výši 8 000 Kč. V měsíci únor 2021 byl panu Novákovi opět vyplacen doplatek na bydlení ve výši 8 000 Kč a také příspěvek na bydlení ve výši 6 500 Kč. V měsíci březnu byl panu Novákovi vyplacen doplatek na bydlení ve výši 1 500 Kč (8 000 - 6 500) a příspěvek na bydlení ve výši 6 500 Kč. Celkem obdržel pan Novák v březnu sociální dávky na bydlení ve výši 8 000 Kč.

Pan Novák nedoloží své příjmy za 1. čtvrtletí a výplata příspěvku na bydlení je mu zastavena. Pan Novák obdrží v dubnu poslední výplatu příspěvku na bydlení ve výši 6 500 Kč. Pan Novák dále pobírá každý měsíc doplatek na bydlení, který je mu vyplacen v dubnu ve výši 1 500 Kč, rovněž tak v květnu ve výši 1 500 Kč (předchozí měsíc ještě obdržel příspěvek na bydlení ve výši 6 500 Kč), ale jelikož v květnu nedošlo k výplatě příspěvku na bydlení, obdržel pan Novák v červnu zvýšený doplatek na bydlení ve výši 8 000 Kč. Ve 2. čtvrtletí pan Novák hradil náklady na bydlení celkem 24 000 Kč, ale sociální dávky na bydlení obdržel pouze ve výši 17 500 Kč.

Pan Novák si nevyřídí dávku příspěvek na bydlení, pobírá dál pouze doplatek na bydlení. V červenci tak obdrží doplatek na bydlení ve výši 8 000 Kč, rovněž tak i v srpnu a v září, celkem 24 000 Kč. Na konci měsíce září si pan Novák požádá o příspěvek na bydlení, který je mu opětovně přiznán a jednorázově vyplacen v měsíci říjnu za všechny tři měsíce ve výši 19 500 Kč. V měsíci říjnu dostane pan Novák doplatek na bydlení ve výši 8 000 Kč. V říjnu dostane pan Novák sociální dávky na bydlení ve výši 27 500 Kč.

V měsíci listopadu nemá pan Novák nárok na doplatek na bydlení z důvodu vysokého příspěvku na bydlení v předcházejícím měsíci. V prosinci si pan Novák požádá opět o doplatek na bydlení, který je mu přiznán ve výši 8 000 Kč, neboť v předcházejícím měsíci neměl žádný příspěvek na bydlení. V období 4. čtvrtletí (říjen, listopad, prosinec), tak pan Novák obdržel sociální dávky na bydlení v celkové výši 35 500 Kč, ačkoliv jeho náklady na bydlení v tom samém období činily 24 000 Kč.

Pan Novák si všimnul výhody toho, když si vyřídí příspěvek na bydlení vždy na samém konci kalendářního čtvrtletí, a tak si jej vyřídí na samém konci prosince 2021.

V měsíci lednu 2022 je panu Novákovi vyplacen doplatek na bydlení 8 000 Kč a příspěvek na bydlení jednorázově za celé předchozí čtvrtletí ve výši 19 500 Kč. V měsíci únor pan Novák nemá nárok na doplatek na bydlení z důvodu vysokého příjmu z příspěvku na bydlení. V březnu si pan Novák požádá opět o doplatek na bydlení, který je mu přiznán ve výši 8 000 Kč, neboť v předcházejícím měsíci neměl žádný příspěvek na bydlení. V 1. čtvrtletí roku 2022 obdržel pan Novák sociální dávky v celkové výši 35 500 Kč, ačkoliv jeho náklady na bydlení v tomto období činily 24 000.

Pan Novák bude postupovat obdobně jako doposud, protože zjistil, že měsíčně získá od státu

prostřednictvím sociálních dávek na bydlení částku 11 833 Kč. Pan Novák tak získá měsíčně o 3 833 Kč více, než když by postupoval jako v příkladu A.

Na uvedeném příkladu je patrné, že ačkoliv na počátku bylo osobě vyplaceno v jednom kalendářním čtvrtletí méně peněz, než kolik činily její náklady na bydlení, tak v dalších čtvrtletích tomu již bylo naopak.

Výše uvedený způsob čerpání sociálních dávek na bydlení je v praxi některými příjemci dávek využíván. Ačkoliv zaměstnanci Úřadu práce vědí, že vyplácejí těmto příjemcům dávek více peněz na úhradu nákladů na bydlení, než kolik jejich samotné náklady na bydlení činí, nemohou s tím nic dělat, protože dotyční příjemci žádný zákon neporušují. Je tedy možné mluvit o zneužívání dávek, nebo jde o pouhé „mazanější“ uplatňování nároků na sociální dávky na bydlení?

Řešením je pouze úprava sociálních dávek na bydlení tak, aby do určité formy bydlení mohla být poskytována pouze vždy jedna jediná dávka, například aby osoby užívající byt (standardní formu bydlení) mohly pobírat pouze příspěvek na bydlení. Pro nestandardní formy bydlení by mohl zůstat zachován doplatek na bydlení.

Bc. Lukáš Polách

e-mail: Polach.L@email.cz

[1] § 24 odst. 1 zákona č. [117/1995](#) Sb., o státní sociální podpoře.

[2] § 24 odst. 2 zákona č. [117/1995](#) Sb., o státní sociální podpoře.

[3] Dříve věcné břemeno.

[4] § 7 odst. 5 zákona č. [117/1995](#) Sb., o státní sociální podpoře.

[5] § 57 zákona č. [117/1995](#) Sb., o státní sociální podpoře.

[6] § 51 odst. 5 zákona č. [117/1995](#) Sb., o státní sociální podpoře.

[7] § 34 zákona č. [111/2006](#) Sb., o pomoci v hmotné nouzi.

[8] § 24 zákona č. [111/2006](#) Sb., o pomoci v hmotné nouzi.

[9] § 35 zákona č. [111/2006](#) Sb., o pomoci v hmotné nouzi.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě – zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)